

א טו מִזְעָפוֹ: העי"ן בשווא נח והפ"א אחריה בדגש קל

ב ג מִצָּרָה לִי: טעם נסוג אחור לצד"י

ב ד יָמִים: מ"ם ראשונה בדגש חזק⁵

ב ו עַד-נִפְשׁ: הנ"ן בסגול, לא בקמץ

ב י יִשׁוּעָתָה: במלעיל

ג ג לְאֱלֹהִים: האל"ף כלל אינה נשמעת, בדומה לו בהמשך פס' ה בְּאֱלֹהִים

ג ד נְהַפְכָתָה: הה"א בשווא נח והפ"א בדגש קל

ג ו וַיִּכַּסְּ שֶׁקֶ: יש להקפיד על הפרדת התיבות שלא להבליע את הסמ"ך לתוך השי"ן

ג ח וַיִּתְכַּסּוּ... וַיִּקְרְאוּ... וַיִּשְׁבוּ: הוא"ו בראש התיבה בשווא נע

ג י וַיִּנְחָם: במלעיל

ד א וַיִּרְע וַיִּחַר: במלעיל

ד ב אָנָה: במלרע⁶

ד ד חָרָה לִי: טעם נסוג אחור לחי"ת

ד ז לְמַחֲרָתָה: הלמ"ד בפתח!

ד ט חָרָה-לִי: געיה ברי"ש ובהמשך חָרָה-לִי, געיה בחי"ת כך במדויקים⁷

ד י: וַיֹּאמֶר ה': כך היא ההטעמה בזקף ולא ברביע

ד יא מְשִׁתִּים-עֲשֵׂרָה: געיה במ"ם והשי"ן בשווא נח

האזינו והפטרת שירת דוד

לב א וַאֲדַבְרָה: העמדה קלה בוא"ו למנוע הבלעת האל"ף החטופה

לב ג הָבו גְדֹל: המילה הָבו מלרע, הטעם לא נסוג

לב ד פִּעְלוֹ: הפ"א בקמץ גדול, העי"ן בחטף קמץ. כִּי כָל-דָּרְכָיו: תיבת כִּי מוטעמת בטעם מרכא, ואין

לצרף לה את תיבת 'כל' כאילו כתוב כִּי-כָל

לב ה שַׁחַת לוֹ לֹא בָנִיו מוֹמִם

גם כאן יש להזהר מלהתעכב על התביר יותר מדי

לב ו הָלָה: הה"א מילה נפרדת מחוברת ל-'לה' ומנוקדת בפתח ה, הלמ"ד אחריה בשווא נח, והאל"ף

(של הויה המבוטא כאדנות) בחטף פתח אַ. הַלְאֲדָנִי. וַיִּכְנַנְדָּה: הכ' הסופית אינה דגושה

לב ז עליית שני

וַיִּגְדָּדָה: הדל"ת בשווא נח עקב ההטעמה⁸. וַיֹּאמְרוּ לָי: טעם נסוג אחור ליו"ד

לב י יִסְבְּבֵנָהוּ: ב"ת ראשונה בשווא נע והנ"ן בשווא נח. יִצְרֵנָהוּ: היו"ד בחירק חסר, אחריה צד"י

מודגשת ובשווא נע והנ"ן בשווא נח; בשתי המילים יש להזהר מהבלעת הה"א

⁵ רבים של 'ים', להבדילה מ'מים' שבה היו"ד קמוצה ואין דגש במ"ם - רבים של 'יום'

⁶ באל"ף אין כל געיא ואין זו "מילה ממוצעת" בין מלעיל ובין מלרע.

⁷ במדויקים פחות, בשתייהן געיא בחי"ת.

⁸ אע"פ שקדמה לה תנועה גדולה. מצאנו תנועה גדולה מוטעמת לפני חטף, ולפני שווא נסוג אחור, ולפי המנחת שי בשם ערוגת הבושם גם השווא הזה הוא נע [בפסוק הזה נח לכל הדעות].

לב יא כְּנֹשֶׁר: הכ"ף בשווא לא בפתח. יִרְחֹף: החי"ת בצירי לא בסגול

לב יג עליית שלישי

על-בְּמֹתֵי אֶרֶץ: טעם נסוג אחור לבי"ת המנוקדת בקמץ רחב. וַיֵּאכַל: הוא"ו בפתח ובמלרע. שָׁדַי:

ש"ן שמאלית. וַיִּנְקְהוּ: הי' בצירי ודגושה ולא בשווא

לב טו כְּשִׁית: ש"ן שמאלית. אֵלֹהִי: עיין פסוק יז

לב יז אֵלֹהִי: הה' "בפתח גנובה" ובמפיק. יש המבטאים אותה כאילו יש אל"ף לפני הה"א והיא מנוקדת פתח: אה והה' במפיק. יש המבטאים אותה כאלו יש ו' (הנקראת כ-w באנגלית) לפני הה' הו' מנוקדת פתח: אֵלֹהִי (elowah) והה' במפיק. לכל הדעות הקורא אותה: אלו-ה' ה' פתוחה ha, משתבש⁹. שְׁעָרוֹם: ש"ן שמאלית

לב יח יִלְדֶּךָ: הלמ"ד בקמץ רחב הדל"ת בשווא נע. מַחְלִלְךָ: למ"ד ראשונה בשווא נע והכ"ף בסוף רפויה

לב יט עליית רביעי

לב כ תְּהַפְּכֶת: הה"א בשווא נח

לב כב וַתֵּאכַל אֶרֶץ: הטעם נסוג לת"ו

לב כד וְלַחֲמֵי רֶשֶׁף: טעם נסוג אחור לח"ת

לב כז רָמָה: במלעיל

לב כח אֶבֶד הַבִּי"ת בפתח בשאר מקומות במקרא בצירי

לב כט עליית חמישי

לב לב אֲשַׁכְּלֶת: האל"ף בפתח ולא בסגול

לב לו (עליית ששי באשכנז מערב)

כִּי-אֲזַלְתָּ לְדָ: טעם נסוג אחור לאל"ף בקמץ גדול והזי"ן אחריה בשווא נע

לב לח וַיַּעֲזְרְכֶם: העי"ן בשווא נח והזי"ן אחריה בשווא נע כדן שני שוואים רצופים

לב לט רָאוּ | עֵתָה מונח לגרמיה ומיד לאחריו רביעי¹⁰

לב מ עליית ששי

וְאִמְרָתִי: מלעיל הטעם במ"ם

לב מא וַתֵּאֶחֱזוּ: הוא"ו בשווא נע

לב מב אֲשַׁבֵּר: ש"ן ימנית (לשון שְׁכָרוֹת)

לב מד עליית שביעי

לב מה וַיְכַל מֹשֶׁה: כך היא ההטעמה ולא בזקף

לב מח מפטיר

לב נ בָּהֵר אֲשֶׁר אֶתָּה עָלָה שְׁמָה:

⁹ יש להזהר משמועות בשם גדולי תורה שלא דקדקו או אפילו ממש שיבשו במבטא מילים מסוימות. כאן מובא מה שנכון. מעשה רב זה או אחר גדול ככל שיהיה לא יערער את הדברים

¹⁰ יש שאינם רואים בזה לגרמיה, אלא מונח ופסק

תיבת בְּהָרַ בַּפְּשֻׁטָא. וְהֶאֱסָף: סמ"ך בצירי ובמלרע, הטעם בסמ"ך. וַיֵּאָסֶף: במלעיל וסמ"ך סגולה

הפטרות האזינו שמואל ב כב:

ב וּמִפְּלִטֵי-לִי: הלמ"ד רפויה ללא דגש, ובשוא נח.

ג אַחֲסֶה-בּוֹ: העמדה קלה באל"ף בגלל הגעיה, הבי"ת בדגש חזק מדין דחיק

ו מְקִשֵׁי מוֹת: הטעם נסוג למ"ם

ח כִּי-חָרָה לִּי: טעם נסוג אחור לחי"ת

כב חֲשֵׁרֶת-מַיִם: יש לקרא את השי"ן בשוא נע¹¹

טז אֶפְקֵי יָם: טעם נסוג אחור לפ"א

כ חֲפֵץ בִּי: טעם נסוג אחור לחי"ת

כט יִגְיֶה: הה"א במפיק, מלשון נגה¹². חֲשָׁפִי: החי"ת בקמץ קטן והכ"ף בדגש קל

לח וְאֲשַׁמִּידֶם: הוי"ו בקמץ

לט וְאֶכְלֶם וְאֶמְחָצֶם: בשתייהן הוי"ו בקמץ

מא וְאֶצְמִיתֶם: הוי"ו בקמץ

מג וְאֶשְׁחַקֶם: הוי"ו בשוא

מה יִשְׁמְעוּ לִי: טעם נסוג אחור לשי"ן

מד וְתִפְלֹטְנִי: הלמ"ד דגושה, ולכן השוא נע

תחילת וזאת הברכה:

לג ב מִרְבֵּבָת: הבי"ת הראשונה בשוא נח¹³, כן הדבר גם בהמשך פס' יז. אֲשַׁדָּת: לפי הקרי הן שתי מילים

לג ג מִדְּבַרְתֶּיךָ: הבי"ת בשוא נע עקב הדגש

לג ה וַיְהִי בִישְׁרוֹן מְלֹךְ: טעם טפחא בתיבת בִּישְׁרוֹן¹⁴

רַאשֵׁי עָם: טעם נסוג אחור לרי"ש

לג ו וְאֶל-יָמָת: המ"ם בחולם

לג ז לַיהוּדָה: הלמ"ד בחירק מלא, היר"ד הינה חלק מהחירק ולכן אין בה ניקוד

לג ח שְׁנֵי בַמְּנַחַת שַׁבָּת

וּלְלֵוִי: הלמ"ד הראשונה בשוא נח. בַּמְּסָה: הבי"ת בשוא לא בפתח

לג י מִזְבְּחֶךָ: הבי"ת בשווא נע ולא בקמץ או פתח

לג יג שְׁלִישֵׁי בַמְּנַחַת שַׁבָּת

¹¹ החטף המופיע בחלק מהדפוסים אינו אלא להורות על הנעת השווא

¹² אחד מחמשת השורשים שהה"א שורשית ובמפיק והם בראשי תיבות ג"ן כת"ם: ג.ב.ה, נ.ג.ה, כ.מ.ה, ת.מ.ה, מ.ה.מ.ה

¹³ יתכן שמי שחושש מהבלעת אות רשאי לקראו נע. בחלק מהחומשים כולל קורן הבי"ת מנוקדת בטעות בחט"ף פתח

אך המקום היחיד בתורה ששווא זה הוא נע הוא בפרשת בהעלתך "ובנחה יאמר... רבבת אלפי ישראל"

¹⁴ רבים הקוראים ההולכים בעקבות השיר ומשבשים את ההטעמה ע"י הטעמת תיבת 'זיהי' בטפחא ומדגישים את

הבי"ת. השיר גורם לשיבוש נוסף: קוראים בישורן מלעיל.

לג טו הַרְרִי-קָדָם: הר"ש הראשונה בשוא נח¹⁵

לג טז שְׁכַנְי: הטעם בנו"ן מלרע

לג יז הַדָּר: הדל"ת בקמץ. וְהֵם אֲלֵפֵי מְנַשֶּׁה: תיבות אילו לרוב מופיעות בראש העמוד האחרון, היות והרבה קוראים יודעים אותם בעל פה ישנם רבים שאינם מקפידים לקוראם מתוך הקלף ואומרים אותם בעל פה¹⁶

אברהם נפח ז"ל

לב כב וַתִּיקַד # וי' ו:ב, המשמעות שונה. א"ה. בתחילת פרשת צו וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקַּד בּוֹ. חילוף הניקוד חירק-שורק, אינו מענייננו. שם מדובר על האש הדולקת במזבח, לא אש שנועדה להשמדה. הקרבנות נועדו לשרפה אבל המדובר שם על אש התמיד היוקד על המזבח.

לב כד וְשֵׁן בְּהֵמַת אֲשַׁלַּח בָּם בספר איוב מופיע "בְּהֵמַת" לא כנקבה רבים אלא כזכר יחיד, שקוראים היום "סוס היאור" ("הֶפֶטְטִמַס"), וגם פה. הוא ישן ביום, ובלילה הוא גוזם כל היבול בשדה בשן גדול שלו (ואוכל) ומשאיר את השדה רק. "אֲשַׁלַּח" = אשחרר, לא שערר סוסי היאור יופיע בארץ, אלא שהאיוב יבוא ויחריב את הכל וישאיר את האדמה כאילו עדר של סוסי היאור היו שם בלילה. כוונתו לאיוב יב ז או מ טו. אבל פירוש זה אינו מוסכם שם. מופיע גם בתהלים נ י או עג כב. כאן אין צורך בפירוש זה. ע"כ אברהם נפח ז"ל

דפי בר-אילן האזינו פא

החלוקה הפנימית של שירת האזינו משה מנדלבאום

התורה מחולקת לפרשיות פתוחות וסתומות, וניתן לראות לפיהן את החלוקה הפנימית של פרשיות התורה.

קשה הדבר בשירת האזינו, שכן שם השירה כתובה ברצף. אמנם חז"ל חילקו את השירה לשישה חלקים "הזי"ו ל"ך"¹⁷, אולם חלוקה זו נוגעת לקריאת התורה, ואין לה הוכחה מתוך השירה עצמה. ברצוני להציע כאן חלוקה מוכחת מתוך פסוקי השירה. שירת האזינו בספרי התורה שלנו כתובה "אריח על גבי אריח" ו"לבינה על גבי לבינה". כלומר, כל שורה מחולקת לשתי עמודות עם רווח ביניהן. התבוננות בפסוקים מראה שבתחילת השירה הפסוקים מתחילים מצד ימין, ולהלן הם ייקראו פסוקים ימניים.

למשל (המילים המובלטות הן תחיליות פסוקים [דב' לב:א-ב]):

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְי פִּי.

וַיַּעַרְף כַּמָּטֵר לְקָחִי תִזַּל כַּטֹּל אֲמַרְתִּי כִשְׁעִירִם עָלַי דִּשָּׂא וְכַרְבִּיבִים עָלַי עָשָׂב. לעומת זאת, ישנם פסוקים המתחילים בעמודה השמאלית, ולהלן ייקראו פסוקים שמאליים.

למשל (המילים המובלטות הן תחיליות פסוקים [דב' לב:יד-יז]):

וְדָם יַעֲנֵב תִּשְׁתֶּה חֶמֶר. וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט

שָׁמַנְתָּ עֵבֶת כְּשִׁית וַיִּטֹּשׂ אֱלֹהִים עֲשָׂהוּ

וַיִּגְבַּל צֹר יִשְׁעָתוֹ. יִקְנָאָהוּ בְּזָרִים

בְּתוֹעֵבַת יַכְעִיסָהוּ. יִזְבְּחוּ לִשְׂדֵיִם לֹא אֱלֹהִים

התבוננות בשירה מגלה שהשירה מתחלקת לשלושה חלקים:

1. פסוקים א – יד הם פסוקים ימניים
2. פסוקים טו – לט הם פסוקים שמאליים

¹⁵ אין להשיג בחטף בתנ"ך קורן ודומיו

¹⁶ בעיה נוספת: הצבור מצטרף לקורא בסיום הזה ועלולים להחסיר את סוף הפרשה מהשמיעה מהקורא... והערה נוספת: לפעמים הקורא הוא גם הגבאי מחלק העליות בעיקר בשני וחמישי. קורה שהוא קורא את המילים האחרונות בעל פה תוך שהוא מחפש את העולה הבא...

* משה מנדלבאום, פסגות.

¹⁷ ראש השנה לא ע"ב.